

LİMİTED ŞİRKETLERDE BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKI (TTK m.614)

I-YASAL DÜZENLEME

TTK m.614- (1) Her ortak, müdürlerden, şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi vermelerini isteyebilir ve belirli konularda inceleme yapabilir.

(2) Ortağın, elde ettiği bilgileri şirketin zararına olacak şekilde kullanması tehlikesi varsa, müdürler, bilgi alınmasını ve incelemeyi gerekli ölçüde engelleyebilir; bu konuda ortağın başvurusu üzerine genel kurul karar verir.

(3) Genel kurul, bilgi alınmasını ve incelemeyi haksız yere engellerse, ortağın istemi üzerine mahkeme bu hususta karar verir. Mahkeme kararı kesindir.

II-MADDE GEREKÇESİ

Madde gerekçesi “Ortaklara modern şirketler hukuku anlamında geniş bilgi alma hakkı tanınmıştır” şeklindedir. Anonim şirketlerin aksine limited şirketlerde payın devri zorlaştırılmıştır. Hatta sınırlamanın kaldırılması yahut pay devri için zorunlu tutulan genel kurul kararının kaldırılması mümkün değildir. Dolayısıyla gerekçede bahsedildiği üzere ortaklara tanınan bilgi alma ve inceleme hakkının kapsamının bu denli geniş tutulması ve Kanun’da özel olarak düzenlenmesi isabetlidir. Bilgi alma ve inceleme hakkı TTK m.614/I hükmünde birlikte düzenlenmiştir.

III-BİLGİ ALMA HAKKI

Ortaklığın yönelttiği sorulara limited şirketten bilgi aldığı pasif bir bireysel haktır. Şirkette bulunması gereken bilgilere ilişkin bütün işler ve hesaplar hakkında ortaklar bilgi alma hakkını kullanabilir.

Ortak sıfatı dışında kalan bilgiler hakkında söz konusu hükmü uygulanmayacaktır. Bu vesileyle şirketin malvarlığı, kredi borçları, başka şirketlerde hisseleri gibi konular bilgi alma hakkının kullanılması açısından talep konusu yapılamayacaktır.

Şirket hesaplarından anlaşılması gereken ise şirketin tüm resmi ve özel hesaplarıdır. Bu bakımdan ortaklığı doğrudan ilgilendiren her şey, ortaklığın işi sayılır.

Ortaklık statüsü devam ettiği müddetçe bilgi alma hakkı ortak tarafından her zaman kullanılabilir. Müdürler bu anlamda gecikmeksizin ortaklara gerekli bilgiyi vermekle yükümlüdür. Bilginin verilmesi sırasında eşit davranış ilkesi ve hakkın kötüye kullanılması yasağı dikkate alınmalıdır.

IV-İNCELEME HAKKI

Şirketin bütün işleri ve hesaplarının sınırları içerisinde belirli somut konulara ilişkin, ortağın inceleme hakkı vardır. Bilgi alma hakkının aksine ortak sadece belirli konularda incelemede bulunabilir. Ortak inceleme hakkını şahsen kullanabileceği gibi somut olayın gereğine göre bir uzman aracılığı ile bu hakkını kullanabilir. Kanun genel nitelikte soyut bir tanımla inceleme hakkını düzenlendiği için ortağın inceleme hakkını nasıl ve ne zaman kullanacağı hüküm altına alınmamıştır. Ancak şirketler hukukunun genel prensipleri uyarınca her ortak dürüstlük kuralına uygun olarak söz konusu hakkını kullanabilir.

Kanunda ortağın söz konusu hakları kullanabilmesi için herhangi bir menfaat şartı aranmadığı için kanaatimce dürüstlük kuralına aykırılık teşkil etmediği ve somut olayda ortak açısından haklı bir gerekçe teşkil ettiği ölçüde ortak, bilgi alma ve inceleme hakkını kullanabilecektir.

Bilgi alma ve inceleme hakkı aynı değerinde bağımsız denetleme araçlarıdır. Limited şirketin dolaylı yoldan denetlenmesini sağlar. Söz konusu haklar birlikte kullanılabilmesi gibi aralarında öncelik ve sonralık ilişkisi olmadan ayrı olarak da kullanılabilir.

V-BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKINDAN KAÇINMA YETKİSİ

Kural olarak müdürler ortakların bilgi alma ve inceleme taleplerini Kanun'un kendilerine yüklediği özen bağlılık borcu kapsamında yerine getirirler. Şirket tüzel kişiliğine ve müdürlere yöneltilen sorulara cevap şekli ve zamanı müdürlerin takdirindedir.

Öte yandan TTK m.614/II'ye göre müdürlerin vereceği bilgiler ve yapılacak incelemenin şirketin zararına kullanılma tehlikesi varsa ortağın söz konusu talebi reddedilebilir. Talebin reddi için şirket açısından olası bir zararın varlığı yeterlidir. Bu durum özellikle şirketin ticari sırlarının açığa çıkma tehlikesi yahut haksız rekabete zemin oluşturması gibi ihtimallerde kendini gösterir. Kanuna göre müdürler gerekli ölçüde bilgi verebilir ve yapılacak incelemeleri sınırlandırabilir. Müdürlerin yapılan başvuruları reddetmeleri kural olarak mümkün değildir. Söz konusu başvuru hakkın kötüye kullanılması niteliğinde ise müdürlerin başvuruyu reddetme hakkı vardır.

TTK m.614'ün müdürlere bilgi alma ve inceleme hakkı açısından geniş bir takdir yetkisi tanımıştır. Bununla birlikte ortağın da birtakım kanuni hakları mevcuttur.

Öncelikle talebi reddedilen ortak konuyu şirket genel kuruluna taşıyabilir. Kanunburada ortağın genel kurula başvurusunu şart koşmaktadır. Yoksa, müdürlerin talebi reddetmesi üzerine genel kurul resen toplanıp bu konuda bir karar alamaz.

Genel kurul müdürlerin kararını yerinde görüp ortağın bilgi alma ve inceleme talebinin reddine karar verebileceği gibi, ortak lehine bir karar alarak ortağa şirketin bütün işleri ve hesapları hakkında bilgi verilmesine ve belirli konulara inceleme yapmasına izin verebilir.

Müdürlerin ve genel kurulun ortağın bilgi alma ve inceleme talebi hakkında ne zamana kadar karar verebileceği Kanun'da açık değildir. Ancak niteliği gereği bilgi alma ve inceleme hakkı acele işlerdendir. Bu sebeple müdürlerin ve genel kurulun bu hususta geç karar vermesi halinde genel kurul açısından TTK m. 447/I/b bendinde öngörülen butlan yaptırımını aklı gelebilir. Zira anılan hükme göre "*Genel kurulun, özellikle pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran, kararları batıldır.*" Müdürler açısından ise TTK m. 391/I/c'de düzenlenen "*Yönetim kurulunun kararının batıl olduğunun tespiti mahkemeden istenebilir. Özellikle; pay sahiplerinin, özellikle vazgeçilmez nitelikteki haklarını ihlal eden veya bunların kullanılmasını kısıtlayan ya da güçleştiren, kararının batıl olduğunun tespiti mahkemeden istenebilir.*" Hükmü gereği yine butlan yaptırımını aklı gelebilir. Bilgi alma ve inceleme hakkı ortaklık statüsünden ileri gelmektedir. Dolayısıyla ortakların vazgeçilmez nitelikte sayılan haklarından. Üstelik TTK m.644 hükmünü yaptığı atf sebebiyle limited şirketlere TTK m. 391/I/c hükmü uygulanabilir. Ancak TTK m.447/I/b ve TTK m.391/I/c hükümleri ortağın talebi hakkında TMK m.2'ye aykırı olarak geç karar verildiği takdirde söz konusu olabilecektir.

Ancak şirket müdürlerinin ve genel kurulunun ortağın bilgi alma ve inceleme talebini değerlendirmeye almaması durumunda ortada mevcut bir karar bulunmadığından, olmayan bir kararın butlanla hükümsüz sayılması da mümkün değildir.

Peki burada müdürlerin ve genel kurulun TMK m.2 anlamında verdiği geç kararın ortağın lehine olması durumunda yani diğer bir deyişle ortağın bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılmasına izin verilmesi halinde yine butlan veya başka bir hükümsüzlük hali söz konusu olabilecek midir.

VI-BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKININ MAHKEME ARACILIĞI İLE KULLANILMASI

TTK m.614/III hükmüne genel kurul, ortağın söz konusu haklarını haksız yere engellerse, ortak mahkemeye başvurabilir. Davacı sıfatı, bilgi alma ve inceleme hakkı müdürler tarafından kabul edilmeyen ortağa aittir. Onun dışında diğer ortaklar bu hususta dava açamazlar. Kanuna göre genel kurula başvurmak, mahkemede dava açılmasının ön koşuludur. Örneğin talebinin müdürlerce reddedilmesinden sonra şirket ortağı önce genel kurula başvuracaktır, genel kuruldan ortağın lehine karar çıkmaması halinde ancak o takdirde mahkemeye müracaat edebilecektir.

Davanın açılması için kanun koyucu herhangi bir süre öngörmemiştir. Ancak genel kurulun ret kararından sonra uzunca bir süre dava açılmaması dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edebilir.

HMK m.14/2 hükmüne göre yetkili mahkeme limited şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir. Görevli mahkeme ise asliye ticaret mahkemesi olacaktır. Mahkemenin bu hususta verdiği kararlar kesindir. Dolayısıyla asliye ticaret mahkemesinin kararına karşı istinaf veya temyiz kanun yoluna gidilmesi mümkün değildir.

VII-BİLGİ ALMA VE İNCELEME HAKKINA İLİŞKİN YARGITAY KARARLARI

-Yargıtay 11. HD. 25.06.2018 tarih ve 2016/13545 E. 2018/4759 K. sayılı ilamı, “Dava, 6012 sayılı TTK’nın 614. maddesine dayanan ortağın bilgi alma ve inceleme hakkının kullanılması hususunda izin verilmesi istemine ilişkin olup, mahkemece davanın reddine karar verilmiştir. Mahkemece verilen karar davacı vekili tarafından yasal süresi içerisinde temyiz edilmiş ise de TTK’nın 614/3 maddesi uyarınca mahkemece verilen kararın kesin olması nedeniyle temyizi kabil bir karar değildir.”

-Yargıtay 11. HD. 13.11.2017 tarih ve 2016/3710 E. 2017/6108 K. sayılı ilamı, “Mahkemece, iddia, savunma, bilirkişi raporu ve tüm dosya kapsamına göre, şirketin faal olup, tarafların ortak olduğu, davalının şirketi temsile yetkili müdür olarak atandığı, davacının haklı sebep olarak şirket işleri hakkında bilgi verilmemesini, şirketin faal olmamasını, şirket defterleri ve belgeleri üzerinde inceleme yapmasına izin verilmemesini, güven ilişkisinin zedelenmesini gösterdiği, şirket ana sözleşmesinde çıkmaya ilişkin bir hüküm bulunmadığı, şirket ortağının bilgi almave inceleme talebinin müdürlertarafından karşılanması gerektiği, ancak ortağagenel bir inceleme hakkı verilmediği, ortağın somut olarak neyi incelemek istediğini bildirmesi gerektiği, davacı ihtarında inceleme ve bilgi alma hakkının ihlal edildiğini belirtmiş olsa da somut olarak hangi konuda bilgi alma ve inceleme yapma hakkının kullanılmak istediğini belirtmediği, davacının ortakolduktan sonra ortaklar kurulu toplantılarına katıldığı, kararların davacı ortağın iştiraki ve olumlu oyu ile alındığı, davacının iddiaları ile ilgili gündem maddesi veya muhalefet şerhi bulunmadığı, son olarak şirket ana sözleşmesinin maksat ve konu başlıklı 2. maddesinin değiştirilmesine davacının olumlu oyu ile karar verildiği, ayrıca şirket şubesinin açılmasına karar verildiği gerekçesiyle ispatlanamayan davanın reddine karar verilmiştir.”

-Yargıtay 11. HD. 07.03.2018 tarih ve 2018/833 E. 2018/1722 K. sayılı ilamı, “Dava, limited şirket yönetiminden biliistemine ilişkindir. Mahkemece 6102 sayılı ... 437/5. maddesinde öngörülen on günlük sürede açılmayan davanın reddine karar verilmiştir. Her ne kadar davacı vekili dava dilekçesinde, ... 437. maddesi uyarınca dava açtıklarını ifade etmiş ise de 6100 sayılı HMK 33. maddesinde ifade edildiği üzere hâkim bir dava hakkında doğru hukuk kurullarını bulmak ve Türk Hukukunu re'sen uygulamakla görevlidir. ...'nın 437. maddesi Anonim Şirketler ile ilgili bir düzenleme olup anonim şirketlere ilişkin hükümlerin limited şirketlere de uygulanacağına ilişkin ...'nın 644. maddesinde de 437. maddeye atıf bulunmamaktadır. Bu nedenle davalı şirketin limited şirket olduğu gözetildiğinde 437. maddenin bu davada uygulanması doğru olmamıştır. Kaldı ki limited şirketlerde bilgi alma ve inceleme hakkı ... 614. maddesinde ayrıca ve açıkça düzenlenmiştir. Aynı maddenin .... bendinde genel kurul, bilgialınmasını ve incelemeyi haksız yere engellerse, ortağınistemi üzerine mahkemenin bu hususta karar vereceği hükmüne yer verilmiş ve dava açılması için bir süre öngörülmemiştir. Bu durumda, mahkemece ... 437/5. maddesi gözetilerek on gün içinde açılmayan davanın reddine karar verilmesi doğru olmamış, yazılı emir isteminin kabulü ile hükmün bu nedenle kanun yararına bozulması gerekmiştir.”

-Yargıtay 11. HD. 17.12.2018 tarih ve 2017/1573 E. 2018/7989 K. sayılı ilamı, “Dava, şirket genel kurul kararının iptali ve davacıya, şirket defterlerini inceleme hususunda izin verilmesi istemlerine ilişkindir. 6102 sayılı ...’nın, ‘Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı’ başlığını taşıyan 614. maddesinin 3. fıkrasıyla, bilgi almaya inceleme hakkı genel kurulca haksız yere engellenen ortağın, bu hususta bir karar verilmesi için mahkemeye başvurabileceği ve başvuru üzerine mahkemece verilen kararın kesin olduğu hususları hüküm altına alınmıştır. Davalı limited şirket ortağı olan davacının talebi üzerine, şirket genel kurulu, sadece, davacı ortağın 2004 ve sonraki yıllara ilişkin hesaplarını inceleme talebini görüşmek üzere toplanmış ve bu husustaki talebin reddine karar verilmiştir. Bu durumda, davacının, ...’nın 614/3. maddesinde öngörülen usule göre, şirket kayıtlarının incelenmesi talebinin reddine dair karara karşı mahkemeye başvurması yeterli olup, ayrıca bu husustaki genel kurul kararının iptalini istemekte ise hukuki yararı bulunmamaktadır. Bu itibarla, davacının genel kurul kararının iptali istemekte hukuki yararı bulunmadığı gözetilerek davanın reddine karar verilmesi gerekirken, işin esasına girilerek hüküm tesisi doğru görülmemiş, bu husustaki istinaf mahkemesi kararının bozulması gerekmiştir.”